

عکس از حامد یوسفی

———— **امیرحسین یزدان پناه-هادی محمدی** ————
political@khorasannews.com

وقتی می خواهی با محمد جواد ظریف گفت و گو کنی، یکی از مهم ترین نکاتی که ذهنت را درگیر می کند این است چه موضوعی را پیش بکشی که به قول بازاری ها «ارزش افزوده» مصاحبه ات باشد؛ به خصوص این که تجربه گفت و گوی قبلی را همراه داری و می دانی که ظریف یک شخصیت سهل و ممتنع است و هر سوال و جوابی که کمی پیچیده تر باشد با پاسخ های دیپلماتیک ظریف مواجه می شود. درباره برجام اگر بخواهی گفت و گو کنی که الی ماشاء الله... مواضع تحلیل های مختلف را می شود از او در سایت ها و روزنامه ها مطالعه کرد. درباره منطقه هم شرایط تقریبا به همین منوال است، درباره آمریکا و مذاکره با کشور های اروپایی و... نیز کم و بیش همه چیز گفته شده و می شود. پس استراژی مصاحبه باید چه باشد؟ تصمیم می گیریم با رئیس دستگاه دیپلماسی این

بار یک گفت و گو درباره دیدگاه وی درباره گفتمان انقلاب اسلامی به خصوص در حوزه سیاست خارجی داشته باشیم و ببینیم پشت آن کت و شلوار خاکستری و یقه دیپلماتیک، نگاه به انقلاب اسلامی چگونه است و نسبت محمد جواد ظریف با این گفتمان و عناصر آن (مثلا محور مقاومت) چیست؟ ظریف چه نسبتی با حاج قاسم سلیمانی دارد؟ دیدگاه او درباره سید حسن نصرا... چیست؟ اصولا از دیدگاه ظریف آیا سیاست خارجی ما باید پیرو گفتمان ضد استکباری و ضد هژمون که جزو اصول انقلاب اسلامی و گفتمان امام راحل است باشد یا مثلا اگر ما ضد هژمون باشیم، سیاست خارجی مان دستاوردی نخواهد داشت؟ این نکات و تا حدودی ابهامات در حدود ۳۰ ماه مسئولیت محمد جواد ظریف کمتر مطرح و به آن پاسخ داده شده است و شاید برخی موضوعاتش اصلا مطرح نشده باشد. وقتی استراژی ما مشخص می شود، تازه نگران وقت گفت و گو می شویم، هماهنگی برای یک ساعت مصاحبه با محمد جواد ظریف غیر ممکن است؛ از

همین رو و همه تیم های خبری که برای مصاحبه با وزیر خار چه خنده روی ایران به ساختمان تاریخی وزارت خارجه در خیابان ۳۰ تیر تهران با همه حواشی می روند حدا کثر نیم ساعت فرصت دارند و بعد از آن باید اتاق ظریف را ترک کنند. نیم ساعت زمان کمی است اما گویا روز مصاحبه روز ماست؛ چرا که وقتی به پایان نیم ساعت می رسیدم و از یکی از مسئولان اتاق تذکر می گیریم که وقت تمام است، تازه انگار محمد جواد ظریف می خواهد به سوالات بیشتری پاسخ دهد و با لیخند می گوید: «شما کار خود را بکن! هر کسی وظیفه شرعی خود را انجام می دهد».. آن قدر مصمم به پاسخ گویی است که غرق و گوی را به گوشه می زند. ظریف حتی بیشتر از یک ساعت به طول انجامید؛ او حتی در لایه لای گفت و گوی ما ناچار شد تلفنی با وزیر خارجه ایتالیا درباره موضوعاتش اصرلا مطرح نشده باشد. ظریف استراژی ما مشخص می شود، وقت گفت و گو می شویم، هماهنگی برای یک ساعت مصاحبه با محمد جواد ظریف غیر ممکن است؛ از

قابل تامل است: «من معتقدم رهبری سر ما به نظام است و ما که خادمان نظام هستیم نباید برای محکم کردن کجایگاه خود از سر ما به نظام خرج کنیم به همین دلیل است که فقط به دوستان گفتم فلان حرف خلاف است...» وقتی مصاحبه به گفتمان انقلاب می رسد، و تلویحا انتقاد می کنیم که به جز ۳ سخنرانی، او درباره گفتمان انقلاب کمتر حرف زده است، با همان تاکید و صدای مصمم پاسخ می دهد: « قدرت در گفتمان انقلاب اسلامی و گفتمان امام، استقلال و مردم سالاری دینی است... این حرف ها فقط شعار نیست، این ها اعتقادات نظری من است که در کتاب هایم هم وجود دارد. تاکید دارد که «باید از همه ابزار های خود به صورت هم زمان استفاده کنیم تا بتوانیم برای خود در این شرایط گذار، حوزه قدرت و نفوذ پیدا کنیم و به فرموده رهبری سهم خود را بگیریم چرا که ما سهم جدی داریم، وقتی نسبتش را با محور مقاومت سوال می کنیم پاسخ می دهد: «ا ارتباط من با آقای نصرا... و آقای سلیمانی بر می گردد به بسیار زود تر از اینکه بر خی آقایان اسم این بزرگواران را شنیده باشند...»

عزمنند است و دیگران و محور مقاومت احترام بالایی به ما می گذارند اما برخی دوستان در کشور دارند ما را در چشم مردم خودمان ذلیل می کنند و متأسفانه صدا و سیما هم به برخی مواقع این طوری است. نمی دانم چه اصراری است که برخی می خواهند مردم ما را تحقیر کنند. اخیرا شایع شده آقای امیر عبد اللهیان تغییر می کنند. آیا این صحت دارد و اینکه تغییر ایشان به محور مقاومت و اقدامات سر دار سلیمانی آسیب نمی زند؟

در وزارت خارجه چرخش مسئولیت طبیعی است یعنی من خودم که ده سال معاون وزیر بودم غیر طبیعی بود. هر کسی دو یا سه سال معاون است و بعد چند سال به ماموریت می رود و این جابه جایی طبیعی است. در مورد زمان هم باید بگویم که در سیاست خارجی هیچ وقت زمان آرام نداریم. سیاست خارجی همیشه زمان در حال تحول است. من به عنوان یک وزارت خارجه ای اعتقاد دارم که نیروهای وزارت خارجه سه رمایه وزارت خانه هستند و لذا حاضر نیستیم این سه رمایه ها از دست بدهم و حتی در برخی موارد بیش از حد هم صبر کرد می برای اینکه هر سه رمایه را به جای اینکه کنار بگذارم جابه جا کنم. اگر من تغییراتی در وزارت خارجه بدهم برای تقویت وزارت خارجه خواهد بود.

و ان شاء... تقویت محور مقاومت محور مقاومت و تقویت آن با من است و باور نظری من این است که باید محور مقاومت را به عنوان یک ابزار قدرت جمهوری اسلامی تقویت کرد. شمار در یک مصاحبه با ایسنا گفته بودید «ممکن است در موارد دیگری به دنبال مذاکره با آمریکا باشیم» برخی مطرح می کنند که باید در مسائل دیگر مذاکره کنیم و این با خطر رمز رهبر انقلاب تناقض دارد. من آن جمله را نگفتم. آن چیزی که گفتم تقریبا کلمه به کلمه آن کرد می برای است که رهبری قدرتمند است. آمریکا بیهوشان ناشان بدهند که جدی هستند ممکن است ما سایر موارد را بررسی کنیم. معلوم است که سیاست رهبر انقلاب در کشور اجرا می شود. در کتاب سفیر هم گفتم که رهبر انقلاب به حرف های من می زند پاسخگویی صورت نمی گیرد یا سر یع و به جا نیست. نظر شما چیست؟ من پاسخی به حرف شما نمی دهم فقط تقاضا دارم سخنرانی من را در پارلمان اروپا و به ویژه پاسخ های من به سر جدامبر حذر است. اما چه فایده ای دارد؟ به جز اینکه یک وظیفه ای دارم که باید آن را انجام دهم و در خارج تاثیر گذار باشم اما دوستان در داخل کشور دنبال مسائل دیگری هستند و به جای اینکه دنبال منافع ملی باشند بیشتر می خواهند ثابت کنند ما به هستیم؛ اشکالی ندارد اما ببینیم چطور می شود بهتر از جمهوری اسلامی دفاع کرد. یک نفر را پیدا کنید که از نحوه دفاع من از مواضع جمهوری اسلامی در پارلمان اروپا که با چالش کشیدن رفتار خودشان آنها را محاکمه کرد مدافع کند آیا کسانی که مدعی بر خود محکم هستند خودشان از این بر خود را کرده اند؟

رهبر انقلاب فرمودند مسائل بعد از برجام مهمترین از برجام است. این را چگونه تفسیر می کنید؟ من معتقدم که برجام یک فضاست که باید از آن استفاده کنیم. حضرت آقا معتقدند که باید از این امکانات ایجاد شده محاکمه کرد مدافع کند آیا کسانی که مدعی بر خود محکم هستند خودشان از این بر خود را کرده اند؟

فرمان روزنامه صبح ایران
سه شنبه ۲۴ فروردین ۱۳۹۵
۴ رجب ۱۴۳۷ شماره ۱۹۲۲

دیپلماسی عمومی داد زدن نیست. عادل الجبیر – وزیر خارجه عربستان – این همه داد زده است اما در دیپلماسی عمومی من موفق تر بودم یا او؟ از هر وزیر اروپایی که رابطه استراتژیک با سعودی دارد پرسید. اگر من مثل الجبیر حرف بزنم چه فایده ای به دست می آوریم به جز اینکه دنیا را پشت او متحد می کنم؟

عادل الجبیر – وزیر خارجه عربستان – این همه داد زده است اما در دیپلماسی عمومی من موفق تر بودم یا او؟ از هر وزیر اروپایی که رابطه استراتژیک با سعودی دارد پرسید. اگر من مثل الجبیر حرف بزنم چه فایده ای به دست می آوریم به جز اینکه دنیا را پشت او متحد می کنم؟

مثلا در حوزه رواید این نقد شده که چرا با فاصله موضع گرفتند.

آنچه که من وظیفه دارم پیشبرد منافع ملی است حتی اگر با هزینه رسانه ای خودم باشد. من زمانی که هنوز هیچ رسانه ای خبر دار نشده بود از بحث رواید به محض مطرح شدن موضوع در مجلس آمریکا، ایمیل زدم به آقای کری که این تخلف است و باتندی هم خواستم که جلوی آن گرفته شود.

اگر این تلاش ها رسانه ای شود چه اشکالی دارد؟

آن وقت تاثیر ندارد. من در این رفت و آمدها توانستم آن نامه (۳) را از کری بگیرم که بعد هم مورد حمله داخل آمریکا قرار گرفت. من وظیفه دارم که آن نامه را بگیرم، من وظیفه ندارم

این برجام در بدترین شرایط خود می شود نمره ۵ به آن داد و من می گویم ۱۹۰ اما در هر حال باید آن ۵ یا ۹۰ را نقدش کرد. این برداشت من از حرف مقام معظم رهبری است

که داد و بیداد کنم. وظیفه من پیشبرد منافع ملی است. وظیفه من این است که کاری کنم وقتی یک بازرگان اروپایی می خواهد به ایران سفر کند نگران نباشد.

دیپلماسی عمومی چه می شود؟ دیپلماسی عمومی جای خود را دارد. دیپلماسی عمومی داد زدن نیست. این همه عادل الجبیر – وزیر خارجه عربستان – داد زده است اما در دیپلماسی عمومی من موفق تر بودم یا او؟ از هر وزیر اروپایی که رابطه استراتژیک با سعودی دارد پرسید. ببینید الان با وجود روابط گسترده راهبردی اروپا با عربستان، بیشتر مواضع ما را می پسندند و عاقلانه می دانند یا ایشان را؟ اگر من مثل الجبیر حرف بزنم چه فایده ای به دست می آوریم به جز اینکه دنیا را پشت او متحد می کنم؟ البته منتظر ما پاسخ های ظریف است. چون شما

خود یک رسانه هستید و رفتار رسانه ای شما باز تاب بسیار خوبی دارد. مثلا یزد نوهایی که در جریان مذاکرات منتشر می کردید واقعا در دنیا می پیچید. خب من زمان کار رسانه ای ار می ستدم. من در مورد عربستان یک سر مقاله در نیویورک تایمز نوشتم که هنوز طرف مقابل از آن شر به می خورد. من تبلیغاتی برای طرف نیستم. من تبلیغاتی برای جمهوری اسلامی هستم. دیپلماسی عمومی برای طرف نیست. دیپلماسی عمومی جمهوری اسلامی است. من وظیفه ندارم خودم را مطرح کنم وظیفه من این است که خودم را افشا کنم تا جمهوری اسلامی مطرح شود. یعنی اگر این وظیفه را شما از کسانی که به جبهه رفتند توقع داشتید باید از من که به خارج می روم هم همین توقع را داشته باشید. اخیرا شاهد حضور روسای جمهوری نخست وزیران برخی کشورهای اروپایی مثل سوسیس یا مجارستان یا اتریش و... هستیم. جایگاه این کشور ها در سیاست خارجی ما چیست؟

دنیا از این گذشته که کشور ها را جدا کنید یا به هم وصل کنید. اینها دنبال منافع خود هستند و ما هم دنبال منافع خود هستیم. هر کشوری امکاناتی دارد ما راغب هستیم که با آن ها کار کنیم و در مورد برخی کشور ها به برخی راغب هستند و این طور نیست که همیشه ما بخواهیم. مجموعه این روابط به نفع کشور است.

فکر می کنید واقع بینانه است که درباره اروپا تمرکز ما رابطه با کشور هایی غیر از ۳ کشور اصلی اروپا (انگلیس، فرانسه و آلمان) یعنی به اصطلاح همان اروپای دوم باشد؛ نظیر اسپانیا، ایتالیا و...؟ اولاکه ما بر اساس مزیت های نسبی ارتباط برقرار می کنیم. اصولا معتقدیم در دنیا ایکنونی نمی گوئیم این کشور به جای آن کشور و می خواهیم با همه رابطه داشته باشیم. منافع ما هر جا بهتر تامین شد رابطه برقرار می کنیم. اگر می خواهیم فاینانس بگیریم اگر کشوری باورش بشود که تنها منبع فاینانس ما است حتما سخت گیری می کند اما اگر امکانات متنوع داشته باشیم بهترین بهره برداری را خواهیم داشت. ما در روابط خود با چین و روسیه به دلیل نزدیکی سیاسی که داریم راحت تر جلوی می رویم اما این دلیل نمی شود انحصار داشته باشیم.

در مورد چین و روسیه گفته شد سطح روابط راهبردی خواهد بود اما همزمانی با سفر به اروپا و قرار دادهای معتقد به فرانسه و ایتالیا باعث شد برخی روابط میان ایران و چین یا روسیه را زیر سوال برند. من تعجب می کنم. آیا وزیر خارجه ای که سفر روسای جمهور روسیه و چین را هماهنگ کرد همانی نیست که سفر به اروپا را هماهنگی می کند؟ همان رییس جمهور نیست که به همه سیاست ما نگاه به این طرف و آن طرف نیست، نگاه به منافع ملی و پیشبرد منافع ملی است. متوجه هستیم که روابط ما با روسیه و چین راهبردی است و نوع روابط ما با هند و دیگران فرق دارد و بر اساس همان هم طراحی می کنیم اما این به این همانی نیست که خود را از سایر کشور ها محروم کنیم.

نکته این بود که در مورد فرانسه و ایتالیا به قرار داد رسیدیم و در چین و روسیه مقداری فاصله گرفتیم. خیر در روسیه توانستیم از فرصت کنونی استفاده کنیم و صادرات خود را به روسیه به شدت افزایش دهیم و نیازمندی های خود را تامین کنیم. با چین میلیارد ها دلار قرارداد فاینانس داریم. این

در بحث بعد از برجام رهبر انقلاب چند بار تاکید کرد ند که در مقابل حرف آمریکا مواضع صریح و سریع داشته باشیم و اینکه نباید ادبیات آن ها در هر حوزه ای در مقابل جمهوری اسلامی تثبیت شود. حتی در مورد دستگیری تفنگداران آمریکایی فرمودند ما با حاکم مرزبانی از کشور را هم داشته باشیم. انتقادی که وارد می شود این است که ممکن است در همان سطحی که آمریکایی ها حرفی علیه ما می زنند پاسخگویی صورت نمی گیرد یا سر یع و به جا نیست. نظر شما چیست؟

۱- دیدار وزیر امور خارجه، سفیران و مسئولان نمایندگی های ایران در خارج کشور بارها برتقلاب که ۱۰ تان ۱۳۹۴ انجام شد. ۲- اثار و حضور و سخنرانی و پرسش و پاسخ در پارلمان اروپا که ۲۷ بهمن ۱۳۹۴ انجام شد.

۳- نامه ای که جان کری در عیوهو طرح موضوع محدودیت رواید به طرف نوشت و در آن تهدید کرد که دولت آمریکا از ابزار های خود برای جلوگیری از تاثیر گذاری قانون محدودیت ویزا بار رف تحریم ها استفاده خواهد کرد.